HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לומר שאינו עובד כל היום. עד הלילה אבל בלילה אם בא להקטיר חלבים ואימורים יקטיר: **גזירה שמא יאכל.** כל היום אסור באכילת קדשים מן התורה אבל באינות הלילה משנקבר המת ביום אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים והכי שמעינן ליה לר' יהודה במסכת זבחים (דף לט:) והכי קאמר רבי יהודה כל היום הוא באינות ולא יקריב: **והא מיגרשא.** דהכי אוקימנא דאי אזי לה דמתה קדיש ועייל לבית הכנסת ומשוי ליה לגיטא דההיא דמתה גיטא למפרע: **מי לא מיעורב.** ובקדשים בעינן שמתה וגדולה דכתיב (במדבר יח) לך נתתים למשחה כדרך שהמלכים אוכלים (מולין קלב:): **מתני' הוא זורק את הדם.** של תמידין כדי שיהא רגיל ומזומן בעבודת יום"כ: **ומטיב את הנרות.** (א) משלן מן אפר הפתילות שכבו וכן כל יום ויום מטיבין בבקר שנאמר [שמות ל] בבקר בבקר בהטיבו את הנרות וכל יום מקטירין קטורת בהיכל פרס בשחרית ופרס בין הערבים: **ושאר כל הימים אם רצה.** להיטיב ולהקריב את כל קרבן שירצה מקריב ואין (ב) המשמר יכול לעכב על ידו: **מקריב חלק בראש.** רלא הוא (ג) להקטיר ולהקריב כל חלק שיבחר: **ונוטל חלק.** (ד). בחלוקת אכילת קדשים: **בראש.** מנה יפה שיבחר לו: **גמ' דרבי עקיבא.** לקמן בשמעתין: **היכי עביד עבודה.** כל שבעה הרי מזין עליו: **על הטמא טהור ועל הטהור טמא.** אם הזה על הטמא נעשה טהור ואם הזה על הטהור נעשה טמא ויליף טעמא מעל הטמא יתירא כדמפרש לקמן: **וחכמים אומרים.** על הטמא לדרשא אתא לומר שאין דברי הזאה אמורים אלא בדברים המקבלים טומאה אבל בדברים שאין מקבלים טומאה אין הזאה הניתנת עליהן קרויה הזיה ונפקא מינה שהשייריים שיש באזוב שיי פסולי הן ואין להכשירן להזות: **דתנן נתכוון וכו' אם יש באזוב ישנה.** כלומר (ה) ראויין השיריים להזות על אדם שצריך הזאה (ו) דלא נתכוון (לו) וחזר ושונה ואין צריך לחזור ולהטביל: **לא ישנה.** דנפסלו במלאכה דהזאה של בהמה (ז) אין [שם] הזאה עליה והוו להו כמים שנעשית בהן מלאכה: **למזה טהור.** דדרשים הכי והזה הטהור אף לאחר שהזה קראו טהור: **הניחא למאן דאמר כו'.** פלוגתא היא בזבחים בפרק התערובת (דף פ.): **אגבא דגברא.** (ח) כל שהוא שנותן עליו מטהרו: **אבל במנא.** שהוא מטבל ראשי גבעולי אזוב בו צריכה שיעור:

שיעגיל

למזה ומזין עליו טהור ונוגע **טמא.** תימה מזין עליו אינו טהור עד שיטבול ויערב שמשו יטהר וא"כ למאי הוה נוגע טמא טפי ממזין עליו וי"ל דה"ק מזין עליו ההזאה גורמת לו טהרה ונוגע מי חטאת גורמין לו טומאה אי נמי י"ל מזין עליו טהור היינו טהור שנפלו עליו הזאה דהוי טהור לגמרי:

מאי מזה נושא. וא"ת ומנא ליה לגמרא למעקר קרא ממשמעותיה לומר דמזה טהור ומזה דקרא היינו נושא אימר מזה ממש י"ל מדכתיב והזה הטהור אלמא דהמזה טהור ואף על גב דדרשינן(ו) מייה טהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שהוא כשר בפרה י"ל תרתי שמע מינה:

אלא מאי מזה נושא. והא קמ"ל דעד דדרי כשיעור הזאה תימה לי א"כ מאי טעמא הדר ביה ממאי דאמר מאי מזה נוגע מי משום דקשיא ליה והכתיב נוגע והכתיב מזה ועוד מזה בעי כיבוס נוגע לא בעי כיבוס לימא הא דכתב נוגע ולא כתב ביה כיבוס היינו כי לא נוגע כשיעור הזאה ומזה דבעי כיבוס היינו כי נגע כשיעור הזאה ואין לתרץ דמש"ה לא מוקמינן ליה בנוגע וכדפירש משום דנוגע לא בעי כיבוס אפילו כי נגע בכשיעור מדכתיב והנוגע במי הנדה יטמא ולא כתב ביה כיבוס ומי הנדה משמע מים הראוין להזות שיש בהן כשיעור דהא ודאי ליתא דמי הנדה לא משמע הכי דאי לא תימא הכי א"כ כי פריך ובכתוב נוסא מאי קא משני הא קמשמע לן עד דדרי כשיעור הזאה אכתי תיקשי לך ליכתוב והנוסא מי נדה יכבס בגדיו דמי הנדה משמע שיש בהן כדי הזייה ועוד אי מי הנדה משמע דוקא שיש בהן כדי הזייה אם כן אין בהן כדי הזייה לא יטמא במגע כלל והא ליתא דדרש מסכת כלים משמע דמטמו במגע דתנן התם אבות הטומאות השרץ וכו' עד ומי חטאת שאין בהן כדי הזייה הרי אלו מטמאין אדם וכלים במגע ואין מטמאין במשא ואין לתרץ דה"ק מאי מזה נוסא אף נוסא והוא הדין במגע דשקולין הן והי מייהו מפקת דאם כן מאי פריך ולכתוב נוסא ליפני אי הוה כתב נוסא הוה אמינא דוקא במשא ולא במגע להכי כתב מזה דהשתא אתי תרוייהו ועוד הלשון אינו משמע כן דקאמר עד דדרי כשיעור הזאה ולא קאמר עד דנגע כשיעור הזאה לענין כיבוס בגדים וי"ל דלהכי לא אוקמנא במגע ולענין כיבוס דא"כ הוה משמע במגע לענין כיבוס ובמשא טהור

גמור והא לא אשכחן טומאה דלא מטמיא אלא במגע לענין כיבוס ובמשא טהורה אע"ג דשרץ מטמא במגע ולא במשא מ"מ לא בעי כיבוס להכי אוקמי במשא דבמשא בעי כיבוס ובמגע לא בעי כיבוס דאשכחן טומאה כיוצא בה דנבילה מטמא אדם ולא בעי כיבוס ובמשא בעי כיבוס אי נמי נ"ל דמי הנדה משמע הכי דין יש בהן כשיעור דין אין בהן כשיעור ולהכי לא מצי לאוקמא במגע דהא כתיב והנוגע במי הנדה יטמא ומשמע אפילו בכשיעור יטמא גרידא טומאה קלה בלא כיבוס בגדים והשתא נמי ניחא הא דקאמר עד דדרי כשיעור הזאה דאי הוה כתב והנוסא מי הנדה יכבס בגדיו הוה אמינא דין יש בהן כשיעור דין אין בהן: ורמינהו

הטמא כשיזה עליו טהור, על הטהור לא כל שכן כשיזה עליו שיהיה טהור. והאי דקאמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני למה ומזין עליו שניהן טהורין הם, אבל הנוגע והנושא מי הנדה שניהם טמאין. ועל זה אמר שלמה והיא רחוקה ממני, כלומר מפני מה המזה טהור והנוגע והנושא טמאים, והאי דכתב קרא ומזה והנושא הוא, והאי דכתב לנושא בלשון מזה לאשמועינן דאינו טמא הנושא מי הנדה אלא אם ישא שיעור הזאה, והוא כדי שיטבול ראשי גבעולין.

מסורת הש"ס

(א) [נעיל ב. סוכה כד.], (ב) [פרה פי"ב מ"ג ע"ש וברא"ש], (ג) נדה ט., (ד) [זבחים פ. נ. נדה ט.], (ה) פרה פי"ב מ"ה, (ו) [נקמן מג.]:

תורה אור השלם

1. וְהִנֵּה הַטָּהֹר עַל הַטְּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהֵר בָּעָרֶב:
במדבר יט יט
2. כָּל זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי: קהלת ז כג
3. וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמַזֵּה מֵי הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֹּגֵעַ בְּמֵי הַנִּדָּה יִטְמָא עַד הָעָרֶב:
במדבר יט כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומטיב וכו' מדשנן מן האפר של הפתילות: (ב) שם ד"ה ושאר וכו' ואין אנשי המשמר: (ג) שם ד"ה מקריב וכו' דאם הוא להקריב ל"ל ומיבא להקטיר נמתק: (ד) שם ד"ה ונוטל חלק בראש נוטל מנה יפה אכילת קדשים נוטל מנה יפה כ"ל והד"ת: (ה) שם ד"ה כדתנן נתכוון וכו' אם יש וכו' כלומר לאוין וכו'. נ"ב ומ"ג פי"ב דפרה פי' לוקפא ע"ש: (ו) בא"ד דהיכא דלא נתכוון לו וחזר ושינה אין צריך כ"ל: (ז) שם ד"ה לא ישנה וכו' בהמה שהזה עליה אינה הזאה והוו להו כ"ל: (ח) שם ד"ה אגבא שנותן עליו כל שהוא וטהרו כ"ל:

מוסף רש"י

מתקיינין לו. מזמנין לכהן גדול לערב יום"כ (סוכה כד.).

תוס' ישנים

ואי מתה אשתו עביד עבודה ולא נזר ר' יהודה **שמא יאכל.** וא"ת מה ענין זה לאלו ימות הבעה לליכא קפידא בכהן גדול, אבל הכא דגמרינן ממילואים אין נזר להתקין כהן אחר בשביל כך, אלא פיקם שבעה. ואיכא למימר דעדיפא מינה קמשני ה"ר אלחנן. **אבודרי מי לא מיטבריר.** פיקם בקונטרס אבן למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים בעינן. משמע לדבריו דהכי פירושו וכי הלי גוונא מי חייבא עליה מצינות ואפילו הוו טלי עלמא אכלי לא הוה שייך למיגזר שמא יאכל ודודאי מוחר לאכול. ותימה דלא אשכחן הלי דרשא על כי הלי גוונא אלא על אין מאכלין אלא לבני ובמרבל [מולין קלב, ב], ועוד אלא מעתה נבעה קפיצתו כיס הכי נמי, והכי פריך בברכות [יא, א] על קריאת שמע, ועוד דתלמודא הוה ליה לפרושי הלי טעמא כיון דלכתי לא חייבי בהן שמעתא. ונראה דהכי פירושו, וכי הלי גוונא מי חייבא עליה מצינות ואפילו הוה שייך למיגזר דיום הכפורים שמא יאכל ואע"ג דכולי עלמא לא אכלי הכא לא שייך למיגזר דלמא אתי לאכולי, ומשני אימורודי מי לא מיטבריר לפי שלא נרשה אלא על תנאי ולאורך שעה ומצטער הוא על כך. הלכך אי הוה שייך למיגזר הוה פריך שפיר דאית לן הכא למיגזר פן יאכל כשעוסק בעבודה והוא אסור משום יום"כ. וקן פיקם הכא פורתא. **דאי ר"ע ביון דאמר שהור שנפלה עליו הזאה כו' עביד עבודה.** הקשה ה"ר אלחנן דלמאן [סבר ר"ע טומאה דמויה היא בציבור ואין צריך הזאה. וי"ל] דתנא דידן אית ליה הזאה כל שבעה, ואפילו הכי עובד, וא"כ הייגו דלא כר"ע. רש"י גרים נתכוון להזות על הבהמה והזה על האדם אם **יש באזוב ישנה.** דכיון דהזה על דבר המקבל טומאה לא נפסלו בהן דלא מיישיגן לזותמו, אבל בשנתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה לא שייכא אחר שהגיעו לאפר במים, דתנן במסכת פרה [פ"ד מ"ד] פרה נפסלת במלאכה עד שתעשה אפר, מים נפסלין במלאכה עד שיהן בהן אפר, ונפסדי [חקק קכד] מפיק ליה מקרא יכול [אפילו] קדשו, ת"ל מי נדה, כבר הם מי נדה, ומנא יש פסול מלאכה כאן מדרבנן. אבל לא מיקמי לאמר הכא אינו נעשה מעשה כשהזה על הבהמה, דכיון שנעשה לגורך הזאה על דבר המקבל טומאה לא הוי כמו שאר נעשה. אבל רבינו מנגאל גורס לכאן, וגרים בנתכוון להזות על הבהמה לא ישנה, פירוש לפי שהאדם טמא משום נוגע ומגע ליה שהמים הן פסולין, דילמא לא ישנה משום דטמא הוא. וי"ל דממילא הן נפסלין כשעוסק בהן טמא אע"פ שאינו נוגע בם, ועוד דלשמא לא ישנה משמע ליה שפיר מי חטאת דאפילו אחר לא ישנה, נתכוון להזות על האדם כו' ישנה דאיכא דעבוד בכך. **ומאי מזה נושא.** ואי"מ דוהזה הטהור על הטמא משמע שהמזה טהור בכל ענין. **ועוד מזה בעי כיבוס בגדים ונוגע לא בעי כיבוס בגדים.** פי' ולכך אין להעמיד מזה בנוגע. ומבמה דרים מסכת כלים [פ"ל מ"כ] תני בהדיא דנוגע ומגע מטמא לא בעי שיעור הזאה רק נוסא מי חטאת לבדו, ומקשים כיון דהכא לא מוקמי מזה בנוגע משום דליכא כיבוס בגדים בנוגע כמו במזה, א"כ בנדה כפ' יולא דופן [מב, ב] גבי דאמרינן יכבס בגדיו דכתיב בנבלת בהמה טהורה ומוקמי ליה לאין שיעור לנוגע ולנוסא כמולל [דב]כיתם, והיכי מוקמינן שיעור אכילה בנוגע כיון דלא כתיב ביה כיבוס בגדים כמו בכולל, ובנוסא גרידא הוה לן לאוקמי דכתיב ביה כיבוס בגדים. ואומר רבינו דהכא לא פריך כלל מדבנוגע לא כתיב [כיבוס] בגדים ומזה כתיב, אלא ה"פ מזה בעי כיבוס בגדים כמו שכתוב בו בפירוש, נוגע קיים לן דלא

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"ל מהלכות עבודת יום"כ הל' ה:
נח ב ג מיי' פ"ט מהל' כלי המקדש הל' יב [וס"ש מהל' מעשה הקרבנות הל' יח]:
נט ד מיי' פ"י מהלכות פרה אדומה הל' מ:
ס ה ו ז מיי' שם פט"ו הלכה ה:
סא ח מיי' פ"י מהלכות פרה הלכה מ:
סב ט מיי' שם פט"ו הלכה ה:

רבינו חננאל

פי' ר' יהודה בתימה אומר כל היום מקריב לומר שאינו עובד כל היום גזירה שמא יאכל. **כל שבעת [הימים] הוא זורק את הדם כו'.** אמר רב חסדא מתני' דלא כרבי עקיבא דאי ר' עקיבא הא אמר טהור שנפלה עליו הזאה נטמא. השתא כיון שהזה על כהן גדול נטמא היכי עביד עבודה כו'. **ר' עקיבא מאי היא** דתניא והזה הטהור על הטמא. הזה על הטמא טהור ועל הטהור טמא דברי ר' עקיבא. וחכמים אומרים אין דברין הללו אמורין אלא בדברים שמקבלין טומאה מאי היא דתנן נתכוון להזות על האדם אם יש באזוב ישנה נתכוון להזות על האדם והזה על הבהמה אם יש באזוב לא ישנה מ"ט דר' עקיבא נכתוב רחמנא והזה הטהור עליו מאי על הטמא שמע מינה על הטמא טהור ועל הטהור טמא ורבנן האי לדברים המקבלין טומאה הוא דאתא אבל הכא קל וחומר הוא אם על הטמא טהור על הטהור לא כל שכן ור' עקיבא היינו דקאמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ורבנן ההוא למזה ולמזין עליו טהור ונוגע בהן טמא ומזה טהור והכתיב ומזה מי הנדה יכבס בגדיו מאי מזה נוגע והכתיב מזה והא כתיב נוגע ועוד מזה בעי כיבוס בגדים נוגע לא בעי כבוס בגדים אלא מאי מזה נושא ונכתוב רחמנא נושא מ"ט כתיב מזה הא קמ"ל דבעינן שיעור הזאה הניחא למ"ד הזאה צריכה שיעור אלא למ"ד הזאה אין צריכה שיעור מאי איכא למימר אפילו למ"ד הזאה אין צריכא שיעור הני מילי אגבא דגברא אבל במנא צריכה שיעור דתנן כמה יהא בהן ויהא כדי הזאה כדי שיטבול ראשי

למזה ומזין עליו טהור ונוגע **טמא.** תימה מזין עליו אינו טהור עד שיטבול ויערב שמשו יטהר וא"כ למאי הוה נוגע טמא טפי ממזין עליו וי"ל דה"ק מזין עליו ההזאה גורמת לו טהרה ונוגע מי חטאת גורמין לו טומאה אי נמי י"ל מזין עליו טהור היינו טהור שנפלו עליו הזאה דהוי טהור לגמרי:

מאי מזה נושא. וא"ת ומנא ליה לגמרא למעקר קרא ממשמעותיה לומר דמזה טהור ומזה דקרא היינו נושא אימר מזה ממש י"ל מדכתיב והזה הטהור אלמא דהמזה טהור ואף על גב דדרשינן(ו) מייה טהור מכלל שהוא טמא לימד על טבול יום שהוא כשר בפרה י"ל תרתי שמע מינה:

אלא מאי מזה נושא. והא קמ"ל דעד דדרי כשיעור הזאה תימה לי א"כ מאי טעמא הדר ביה ממאי דאמר מאי מזה נוגע מי משום דקשיא ליה והכתיב נוגע והכתיב מזה ועוד מזה בעי כיבוס נוגע לא בעי כיבוס לימא הא דכתב נוגע ולא כתב ביה כיבוס היינו כי לא נוגע כשיעור הזאה ומזה דבעי כיבוס היינו כי נגע כשיעור הזאה ואין לתרץ דמש"ה לא מוקמינן ליה בנוגע וכדפירש משום דנוגע לא בעי כיבוס אפילו כי נגע בכשיעור מדכתיב והנוגע במי הנדה יטמא ולא כתב ביה כיבוס ומי הנדה משמע מים הראוין להזות שיש בהן כשיעור דהא ודאי ליתא דמי הנדה לא משמע הכי דאי לא תימא הכי א"כ כי פריך ובכתוב נוסא מאי קא משני הא קמשמע לן עד דדרי כשיעור הזאה אכתי תיקשי לך ליכתוב והנוסא מי נדה יכבס בגדיו דמי הנדה משמע שיש בהן כדי הזייה ועוד אי מי הנדה משמע דוקא שיש בהן כדי הזייה אם כן אין בהן כדי הזייה לא יטמא במגע כלל והא ליתא דדרש מסכת כלים משמע דמטמו במגע דתנן התם אבות הטומאות השרץ וכו' עד ומי חטאת שאין בהן כדי הזייה הרי אלו מטמאין אדם וכלים במגע ואין מטמאין במשא ואין לתרץ דה"ק מאי מזה נוסא אף נוסא והוא הדין במגע דשקולין הן והי מייהו מפקת דאם כן מאי פריך ולכתוב נוסא ליפני אי הוה כתב נוסא הוה אמינא דוקא במשא ולא במגע להכי כתב מזה דהשתא אתי תרוייהו ועוד הלשון אינו משמע כן דקאמר עד דדרי כשיעור הזאה ולא קאמר עד דנגע כשיעור הזאה לענין כיבוס בגדים וי"ל דלהכי לא אוקמנא במגע ולענין כיבוס דא"כ הוה משמע במגע לענין כיבוס ובמשא טהור

גמור והא לא אשכחן טומאה דלא מטמיא אלא במגע לענין כיבוס ובמשא טהורה אע"ג דשרץ מטמא במגע ולא במשא מ"מ לא בעי כיבוס להכי אוקמי במשא דבמשא בעי כיבוס ובמגע לא בעי כיבוס דאשכחן טומאה כיוצא בה דנבילה מטמא אדם ולא בעי כיבוס ובמשא בעי כיבוס אי נמי נ"ל דמי הנדה משמע הכי דין יש בהן כשיעור דין אין בהן כשיעור ולהכי לא מצי לאוקמא במגע דהא כתיב והנוגע במי הנדה יטמא ומשמע אפילו בכשיעור יטמא גרידא טומאה קלה בלא כיבוס בגדים והשתא נמי ניחא הא דקאמר עד דדרי כשיעור הזאה דאי הוה כתב והנוסא מי הנדה יכבס בגדיו הוה אמינא דין יש בהן כשיעור דין אין בהן: ורמינהו

הטמא כשיזה עליו טהור, על הטהור לא כל שכן כשיזה עליו שיהיה טהור. והאי דקאמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני למה ומזין עליו שניהן טהורין הם, אבל הנוגע והנושא מי הנדה שניהם טמאין. ועל זה אמר שלמה והיא רחוקה ממני, כלומר מפני מה המזה טהור והנוגע והנושא טמאים, והאי דכתב קרא ומזה והנושא הוא, והאי דכתב לנושא בלשון מזה לאשמועינן דאינו טמא הנושא מי הנדה אלא אם ישא שיעור הזאה, והוא כדי שיטבול ראשי גבעולין.